

Г-н Кадринов, вие сте един от организаторите на международна конференция, която ще се състои в София на 28 февруари т.г. Бихте ли ни представили целта и съдържанието на тази инициатива.

- Конференцията е под надслов “Комунистическите престъпления в общата история на Европа”. Тя се организира от български неправителствени организации.

Това са център “Ана Харенд”, Асоциацията за свободно слово Ана Политковска, Гражданската инициатива справедливост, Коалиция за честно управление и Центърът за подкрепа на хората, преживели изтезания - АСЕТ.

Тази конференция е насочена към изпълнение на Пражката декларация, приета миналата година на 3 юни в Прага от значителна група европейски дисиденти от бившите комунистически страни начело с бившия президент на Чехия Вацлав Хавел, някои евродепутати и някои членове на чешкия Сенат и застъпници за осмисляне на комунистическото минало на Европа от много страни. Тази декларация стана солидна основа за осмисляне на комунистическото минало, тъй като ние, европейците, сме изправени пред един проблем - че нацистският режим беше осъден, но другият тоталитарен режим –комунистическият, до ден днешен не е бил осъден на такова ниво, на каквото е бил осъден нацизмът. В много европейски страни съществуват паметници на холокоста, музеи, а нацистките престъпници и до днес продължават да бъдат преследвани. Докато комунистическите престъпници, които извършиха не по-малко зверски деяния, днес много от тях се ползват от благата на една развиваща се в Източна Европа пазарна икономика. Не само това, но и са членове на парламента. Някои от тях станаха и евродепутати и посланици, което е скандално. И тъй като младите поколения трябва да бъдат възпитани в дух на осъждане на това положение, подехме тази инициатива.

- Това е, както разбирам, продължение на конференцията от Пражката декларация? Но защо в София, в страна, в която такива инициативи са редки?

- В България има общност от хора, които не са забравили комунизма, нито ще го забравят, и точно те полагат усилия да се осмисли това минало. На първо място са оцелелите бивши политзатворници и лагеристи. Много от тях написаха книги, направиха необходимото, за да запазят паметта и да я предадат на младото поколение, защото по-голямата част от българските медии не дават възможност това да стане чрез тях. Има и издания, които работят в тази посока, осигуряват публичност, някоя и друга телевизия също работят по темата, особено в последно време, както и активни хора,

които съдействаха за отваряне на архивите на бившата държавна сигурност ДС. Да не изброявам всички достойни граждани и организации. Това, което в последно време се случи и което е положително, е, че тази общност в България успя да изгради контакти с европейски застъпници, членове на Европейския парламент, както и институции в други държави и организации. Преди няколко месеца в Европейския парламент организирахме с групата на “Зелените”, председателствана от г-жа Гизела Каленбах – евродепутат от Германия, на което изслушване участваха и български представители от комисията по досиетата, медиите и журналиста Христо Христов. Това събитие беше представено и от телевизия РТВ. Участваха и други евродепутати от Румания като Ласло Токеш, който очакваме да дойде в София. Всъщност тогава изникна идеята за конференцията в София, където да се съберат правозащитници от България и други държави, за да дискутират по темата, че комунистическите престъпления не трябва да бъдат забравени и младото поколение трябва да бъде възпитавано в дух на нетърпимост към комунистическия режим, в дух на демокрация.

- Българският парламент прие принципите на тази Пражка декларация...

- По предложение на ДСБ и някои опозиционни партии на 18.09.2008 г. парламентът прие термините на Пражката декларация, но това ще си остане един формален акт, ако в България не бъдат изпълнени идеите на декларацията. Ние в България нямаме официален Институт за национална памет. След дълга борба и натиск от Европейския парламент у нас бе приет закон само за отварянето на досиетата на бившата ДС, но бившите агенти в задружен хор твърдят, че са работили за родината. А по-младото поколение няма достъп до книги, документи, филми, които да съхранят предаването на паметта. Ако не създадем подобен институт, как ще реализираме идеите на Пражката декларация? Осъждането на комунизма като един-единствен акт не е достатъчно. Ние трябва да работим това минало да не се повтори.

- Доколкото знам, при гласуването в НС депутати от БСП твърдяха, че нямало смисъл да се приема тази декларация, тъй като България имала вече закон, осъждащ като престъпен комунистическия режим у нас. Сякаш проблемът е приключен - “пито-платено”.

- С факта, че българският парламент е приел закон за осъждането на комунистическия режим, не се слага край, а трябва да се сложи начало на процеса. Както видяхме, този закон с нищо не промени живота на хората. Прегледах учебниците по история, които са 5 издания. Всичките са одобрени от Министерство на образованието и в съвсем малка част от текстовете се разказва за комунистическия период в България. Има дори захаросани представи на режима като нормален епизод в българската история. Но за същността на режима нищо не е казано ясно. Затова е важно да се борим за създаването на Институт за национална памет, за преразглеждане съдържанието на учебниците, да се интересуваме как се чувстват днес жертвите на комунизма, как ги приема обществото, в какво материално състояние се намират, какъв е техният живот. Защото, ако се направи съпоставка, хора, които достойно са се съпротивлявали на младини, спасили честта на българския народ, по никакъв начин не са подпомогнати от държавата, не са компенсирани социално за страданията и са изоставени, което напомня за Вазовата поема “Немили-недраги” и за Македонски, който с едничката останала му ръка мете канцеларията на писаря. Това е срамно и затова ще надигнем глас.

Комунистическите престъпления – без давност!

Васил КАДРИНОВ пред “ПРО и АНТИ”

Васил Кадринов е на 49 години, социолог, репресиран по време на комунистическия режим. Осъден, една година прекарва в Старозагорския затвор. Сега е асистент към групата на “Зелените” в Европейския парламент.